

KULTURPARKEN SMÅLAND AB

VERKSAMHETSPLAN 2025–2027

KULTURPARKEN SMÅLAND AB
VERKSAMHETSPLAN 2025-2027

INLEDNING

Kulturparken Småland är ett aktiebolag som ägs av Region Kronoberg och Växjö kommun. Vi arbetar med samlingar, arkiv, publik verksamhet och kulturmiljöfrågor. I verksamheten ingår Smålands museum, Sveriges glasmuseum, Utvandrarnas hus, Hjärtenholms lantbruksmuseum, Kulturarvscentrum Småland, Kronobergsarkivet och Ångaren Thor.

I bolagsordningens § 1 formuleras Kulturparkens uppdrag. Detta har i sin tur specificerats i de gemensamma ägardirektiv som antagits av Region Kronoberg och Växjö kommun. Stiftelsen Smålands museum, Stiftelsen Svenska Emigrantinstitutet och den ideella föreningen Kronobergsarkivet har undertecknat samverkans- och samarbetsavtal med Kulturparken Småland. Respektive organisation har egna styrelser och äger sina arkiv och samlingar.

Efter ägarbeslut ska Kulturparkens verksamhet presenteras i en treårig utvecklingsplan samt, med utgångspunkt i den, årliga och budgetsatta verksamhetsplaner. Den första planen har gällt mellan åren 2022–2024. Denna revideras nu och presenteras i det följande för åren 2025–2027.

Kulturparkens verksamhet styrs också övergripande av de nationella kulturpolitiska målen, Museilagen, den Regionala utvecklingsstrategin och Region Kronobergs kulturplan.

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009 och utgörs av tre övergripande mål:

- Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund (självständighetsmålet)
- Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet (delaktighetsmålet)
- Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling (samhällsmålet)

Den regionala kulturplanen 2025–2028 har tre långsiktiga kulturpolitiska mål med sex prioriteringar:

- I Kronoberg ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund
- I Kronoberg ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet
- I Kronoberg ska kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet prägla samhällets utveckling

Kulturparkens grund

Formuleringarna utgår från bolagsordningen och ägardirektiven men har förenklats och förankrats i personalgruppen.

Uppdrag och vision

- Verka för att länets kulturarv brukas av en bred allmänhet. Barn och unga är en prioriterad målgrupp.
- Främja möten mellan människor och kulturer samt spegla mångfalden i länets historia, nutid och framtid.
- Med utgångspunkt i kulturhistoria vill vi stimulera till reflektion, kreativitet och empati.

Verksamhetsidé

- Genom den samlade kompetens och erfarenhet som finns inom Kulturparken Småland och med utgångspunkt i våra samlingar och arkiv ska vi lyfta frågor kring Smålands kulturhistoria i dåtid, nutid och framtid.
- Med lyhördhet för omvärlden vill vi skapa möten och upplevelser som inspirerar och berör våra besökare. Vi ska spela roll i mötet mellan det gamla och det nya Småland.

Värdeord

Vi ska vara kreativa, trovärdiga och tillgängliga.

Valda utvecklingsområden 2025–2027

- Det robusta museet
- Utvandrarnas hus
- Sveriges glasmuseum

De utvecklingsmål som pekas ut siktar högt och för att de helt ut ska kunna realiseras krävs extra resurser eller satsningar. Utvecklingsområdena pekar på den ambition och vilja till utveckling som finns i verksamheten och som förhoppningsvis kan genomföras i samarbete med bolagsägarna.

Oavsett eventuella extra resurser står grunduppdraget i verksamheten fast och kommer att genomföras med utvecklingsområdena i fokus. Detta beskrivs i verksamhetsplanerna för respektive år.

De senare årens politiska utveckling med krig och konflikt har bland annat ställt hoten mot kulturarv i ny dager och drivit på en större medvetenhet i frågorna internationellt. I Sverige har det fått till följd att förberedelser för kris och konflikt aktualiserats och åtgärder för att minska verksamheternas sårbarhet planeras och genomförs. Under begreppet kris ingår också händelser i form av exempelvis, brand eller vattenskada. Den återupptagna totalförsvarsplaneringen innefattar beredskapsplanering för kulturarvssektorn och regeringen beslutade i början av 2024 att inrätta ett Råd för skydd av kulturarv. I rapporten *Hoten mot kulturarven – En analys av aktörsdrivna hot mot kulturarv i Sverige från 2024* beskrivs hoten under fyra huvudkategorier: fysisk förstörelse, stöld, cyberhot och påverkan.

Rapporten ger alltså vid handen att kulturarv kan vara hotat på fler sätt än fysisk förstörelse. Här betonas också att varje verksamhet behöver utgå från sig själva i bedömningen av vilka hot som kan behöva bemötas just för dem.

Kulturparken har inlett arbetet med att planera för händelser av kris och beredskap. Då planeringen omfattar hela verksamheten, och även mer än fysiska aspekter, vill vi lyfta frågorna som ett samlat utvecklingsområde för verksamheten de närmaste åren. Vi behöver prioritera arbetet och även medvetandegöra att det kan inverka menligt på annan verksamhet. Vi har valt att samla arbetet under namnet **det robusta museet**.

Verksamheten vid Utvandrarnas hus och Svenska Emigrantinstitutet har varit aktiv under de senaste åren och är en viktig del av verksamheten som ett i ägar-direktiven utpekat profilområde. Ett forskarstipendium har inrättats och bidragit till ett utökat kontaktnät inom nationell och internationell akademi. Utställningen *Det nya landet-Drömmen om Amerika* lockar en stadig publik och utnyttjas även av skolor. Det treåriga projektet *Migrationsberättelser i dåtid och nutid* har drivits sedan 2023 och har bidragit till ökad digitalisering och användande av AI i arkiv-verksamheten, liksom till flera samskapande aktiviteter med det civila samhället. Projektet avslutas 2025. Vi ser fortsatta utvecklingsmöjligheter med verksamheterna, både vad gäller tillgängliggörande av arkiven och vad gäller bredare frågor kring migration. För att visa på ambitionen att fortsätta driva verksamheten i den här riktningen har vi valt att fortsätta lyfta fram **Utvandrarnas hus** som ett utvecklingsområde de närmaste tre åren.

Sveriges Glasmuseum står inför ett omtag för en ny basutställning om glasets historia. Uppdraget som ett centrum för det svenska glasets historia är också ett profilområde som lyfts fram i ägardirektiven. Lokalerna genomgår en omfattande renovering vilket krävt att befintlig utställning stängts och plockats ner. En ny basutställning är under uppbyggnad och vi ser flera möjligheter att lyfta fram glaset och Glasrikets historia på nya sätt. En ny utställning öppnar för nya möjligheter av förmedling och aktiverande av samlingar och arkiv. En genomgående ambition för arbetet är att ha fokus på människorna kring glaset, samtidigt som den sinnliga upplevelsen av glaset som material liksom föremål också lyfts fram. Arbetet involverar stora delar av verksamheten de närmaste åren och lyfts därför fram som ett utvecklingsområde.

Utvecklingsmål fram till 2027

Det robusta museet

1. Vi har utvecklat en mer robust verksamhet som omfattar administrativa system, samlingsförvaltning, hållbarhet, teknik och sociala aspekter.
2. Vi har stärkt och utvecklat vår organisation, både internt och i förhållande till dem vi samverkar med.
3. Vi har arbetat fram en handlingsplan där vi kan vara en samlande trygghetspunkt i händelse av kris/krig med speciellt fokus på barn och barnfamiljer i enlighet med Barnkonventionen. Det är av stor vikt att ha fungerande samhällsbärande institutioner för att stärka motståndskraften och försvarsviljan.

Utvandrarnas hus

4. Vi har vidareutvecklat Utvandrarnas hus som en plattform för aktiviteter och samtal kring frågor om emigration och migration.
5. Vi har utvecklat vårt digitala tillgängliggörande av arkiv och föremålssamlingar genom aktiv insamling, ökad digitalisering och användning av AI.
6. Vi breddar och fördjupar kontaktnät, både nationellt och internationellt med ökat fokus på forskning.
7. Vi har återkommande samskapande projekt kring frågor om migration tillsammans med det civila samhället.

Sveriges Glasmuseum

8. Sveriges Glasmuseum har en nyskapande och attraktiv basutställning.
9. En ny basutställning blir ett led i att förnya förmedling av glasets historia samt att aktivera och tillgängliggöra delar av samlingar och arkiv.
10. Vi breddar och fördjupar kontaktnät, både nationellt och internationellt med ökat fokus på forskning.
11. Vi arbetar aktivt för att Orrefors design- och skissarkiv ska upptas på UNESCO:s lista över Världsminnen/Världsarv.

Strategier för att nå målen

1. Vi har utvecklat en mer robust verksamhet som omfattar administrativa system, samlingsförvaltning, hållbarhet, teknik och sociala aspekter.

- Färdigställt riskanalys för samlingar och arkiv
- Färdigställt katastrofplan med prioriteringar för samlingar och arkiv
- Genomfört övningar och testat katastrofplaner
- Tillsammans med Länsstyrelsen och eventuellt andra parter deltagit i planering för undanförelse av prioriterade delar av samlingar och arkiv
- Gjort en riskanalys av IT-lösningar inklusive administrativa system och inlett åtgärder för förbättring
- Tillsammans med Länsstyrelsen utrett och eventuellt börjat upprätta en grupp frivilliga för insatser i samband med kris
- Formulerat vilken roll Kulturparken kan ha som social arena och trygghetspunkt för allmänheten i samband med kris
- Vi har en fossilfri fordonspark och har i än högre grad än idag minskat användningen av miljöfarliga kemikalier
- Har system för att mäta vår sammantagna klimatpåverkan och en plan för hur den ska kunna minskas

2. Vi har stärkt och utvecklat vår organisation, både internt och i förhållande till dem vi samverkar med.

- Vi har sett över och förbättrat arbetsmetoder för administration, verksamhetsstöd och processer för ledning och styrning
- Vi har utvecklat och byggt ut det systematiska arbetsmiljöarbetet på ett sätt som tydligare involverar medarbetarna
- Vi arbetar kontinuerligt med ledarskapsutveckling
- Vi genomför brukarundersökningar för att utveckla vårt publikmottagande och öka kännedom om våra besökare

3. Vi har arbetat fram en handlingsplan där vi kan vara en samlade trygghetspunkt i händelse av kris/krig med speciellt fokus på barn och barnfamiljer i enlighet med Barnkonventionen.

4. Vi har utvecklat Utvandrarnas hus som en plattform för aktiviteter och samtal kring frågor om emigration och migration.

- Vi har beskrivit den roll vi kan ta som plattform för migrationsfrågor i ett nationellt perspektiv samt vilka insatser och resurser som krävs för att nå dit
- Vi har ett tydligt upplägg för program och utställning med migrationstema
- Testar kontinuerligt metoder för samarbete med parter ur det civila samhället
- Plan för kunskapsuppbyggnad kring migrationsfrågor
- Utvecklat samarbete med universitet och andra kunskapsbärare i frågor som rör emigration och migration
- Ökat kännedomen om Utvandrarnas hus och Svenska Emigrantinstitutet, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt

5. Vi har utvecklat vårt digitala tillgängliggörande av arkiv och föremåls-samlingar genom aktiv insamling, ökad digitalisering och användning av AI.

- Gjort en plan för samtidsinsamling både gällande föremål, ljud och bild
- Stärkt metoderna för digitalisering och möjligheterna för att tillgängliggöra det digitala materialet
- Digitaliserat hela Setterdahlsamlingen på SEI
- Fortsatt utveckla våra metoder för användning av AI för tillgängliggörande av arkivmaterial

6. Vi breddar och fördjupar kontaktnät både nationellt och internationellt med ökat fokus på forskning

- Fortsatt utlysning av forskningsstipendium i samarbete med Region Kronoberg och Linnéuniversitetet
- Mer aktiv roll inom nätverket Association of European Migration Institutions
- Samarbete med forskare inom migration och museer
- Samarbeten och utbyten med amerikanska institutioner för emigrationsfrågor
- Särskilt upprättat kontakt med nordiska migrationsinstitutioner

7. Vi har återkommande samskapande projekt kring frågor om migration tillsammans med det civila samhället.

- Testat och genomfört insatser med hjälp av medborgarforskning för exempelvis kontroller av AI-genererade transkriptioner och handskriftsavläsning
- Vi genomför återkommande enstaka insamlingar av minnen och berättelser med koppling till migration
- Vi samarbetar återkommande med föreningar och/eller civilpersoner för utställningar och evenemang
- Undersökt möjligheter för studentguider eller dylikt för att bredda perspektiven på utställningarna i Utvandrarnas hus

8. Sveriges Glasmuseum har en nyskapande och attraktiv basutställning.

- Den nya basutställningen står klar med både en "skattkammare" och en tematisk del som lyfter olika aspekter av glas.
- Interaktivitet och riktade spår mot barn och familj breddar tillgänglighet och fungerar inbjudande för fler målgrupper

9. En ny utställning blir ett led i att förnya förmedling av glasets historia samt att aktivera och tillgängliggöra delar av samlingar och arkiv.

- Nya visningar och workshops för olika målgrupper har tagits fram
- Digitala lektioner om glas har tagits fram för plattformen Sverigeshistoria.se
- Delar av samlingar och arkiv lyfts fram för digitalt tillgängliggörande (Orrefors till exempel om det blir världsarv)

**KULTUR
PARKEN
SMALAND**

kulturparkensmaland.se